

LURØY KOMMUNE
Rådhuset
8766 LURØY

Deres ref.:	Vår ref.:	Dato:
	Sak/dok.: 08/01255-110	01.07.2024
	Ark.: 326.12	

Melding om vedtak i navnesak 2024/192 – Aldersundet i Lurøy kommune

Statens kartverk har gjort vedtak om skrivemåten *Aldersundet* for et sund og et eventuelt poststednavn i Lurøy kommune. Navnet Aldersundet er avleda av øynavnet Aldra. Vedtaka er gjort med heimel i § 7 tredje ledd i lov om stadnamn.

Bakgrunn

Navnesaken blei tatt opp av Lurøy kommune etter vedtak på møte i Lurøy innland lokalutvalg 4.3.2024. Kommunen ønsker å få avklart skrivemåten til nye navnefunksjoner som bygdenavn og poststednavn. Navnesaken blei reist for å fastsette rette skrivemåter av navna til offentlig bruk. Siden Kartverket er vedtaksorgan for både primærfunksjonen til navnet (navn på sund) og til den ev. nye funksjonen som poststednavn, har Kartverket fatta vedtak om skrivemåten for disse navnefunksjonene slik at Lurøy kommune så kan behandle sine funksjoner av navnet, jf. stedsnavnloven § 7 første ledd og 4 tredje ledd.

Rettslig grunnlag

Når skrivemåten av et stedsnavn skal fastsettes til offentlig bruk, er hovedregelen å ta utgangspunkt i den nedarva lokale uttalen av navnet. Skrivemåten skal følge gjeldende rettskrivingsprinsipper for det språket som navnet inngår i, jf. § 4 første ledd i loven. Skrivemåten skal være praktisk og ikke skygge for meningsinnholdet i navnet, jf. § 1 første ledd. Alle funksjoner som et stedsnavn har, skal tas med i saksbehandlninga for å få fastsatt rett skrivemåte til offentlig bruk.

I *Utfyllande reglar om skrivemåten av norske namn* er det mer detaljerte bestemmelser om hvordan stedsnavn skal normeres.

I tillegg må det tas hensyn til normeringspraksisen i området og skrifttradisjonen for navnet saken gjelder, og hva som er registrert i Sentralt stedsnavnregister (SSR) fra før. Lokale ønsker fra dem som har uttalerett, skal også spille inn.

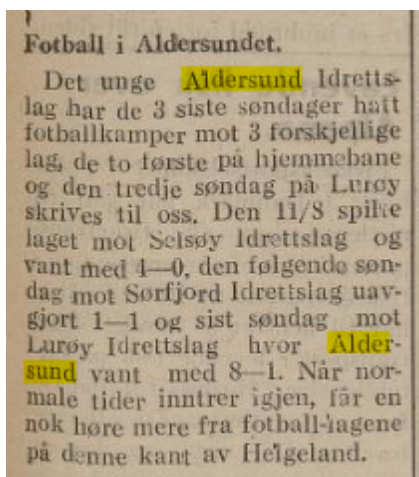
Uttale og skrifttradisjon

Arkiv i Nordland oppgir uttalen /"a/ersupe/ som uttale av naturnavnet Aldersundet, <https://nordlandsatlas.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=f4795dcb2abb4c2e8222d0de8d>

www.kartverket.no

I Nasjonalbibliotekets tekstsamlinger finner vi 6232 belegg for Aldersund i ubestemt form. Det viser seg at blant disse belegga, inngår mange forekomster av navnet Valdersund, slik at forekomsten for antall belegg for ubestemt form er feil, men det er for arbeidskrevende å finne fram til rett antall belegg for Aldersund. Forekomsten med bruk av ubestemt form ser ut til å øke fra 1960-tallet med at Aldersund kapell oppstår og blir omtalt.

Det er flere eksempel på at ei og samme kilde skriver navnet i både bestemt og ubestemt form: Helgelands blad, 28.8.1940, s. 3



Et annet eksempel er menighetsbladet med tittelen «Menighetsblad for Lurøy og Aldersundet» der navnet også blir omtalt i ubestemt form.

Et nettsøk viser at bestemt og ubestemt form har blitt brukt/blir brukt i navn på foreninger og institusjoner: Aldersund skytterlag, Aldersund husflidslag, Aldersund musikkorps, Aldersund idrettslag, Aldersundet bofelleskap, Aldersundet krets, Aldersundet ferieboliger og hjem, Aldersundet gjenbruksstasjon.

Høringsvar og tilråding

I høringa som Lurøy kommune har gjennomført, har Administrasjon Stokkvågen 6.2.2024 uttalt seg på vegne av folk på Selnes om plassering av et skilt. Skrivemåten av navnet Aldersund(et) blir ikke kommentert, men navnet blir nevnt i ubestemt form.

Seks privatpersoner, EAH, SR, HR, HR, SR og LS uttaler seg 4.3.2024 om skilting og om navneform: «Når det gjelder bruk av bestemt – eller ubestemt form, er vi enige i at navnet bør være i bestemt form «Aldersundet», som er det lokale navnet som vi som bor her bruker som stedsnavn.» Personene kommenterer også at poststednavnet bør bli endra fra Bratland til Aldersundet, som «er et bedre, og mer riktig stedsangivelse». Postnummerinndelinga i området blir også kommentert.

Språkrådet tilrår skrivemåten Aldersundet i bestemt form i brev datert 13.5.2024. Språkrådet grunngir tilrådinga med at bestemt form er i samsvar med den nedarva lokale uttalen av navnet og viser til § 4 første ledd i stedsnavnloven. Videre peker Språkrådet på at Aldersundet er den eneste skrivemåten som inngår i Sentralt stedsnavnregister for primærnavnet. Språkrådet viser til § 4 tredje ledd i stedsnavnloven som sier: «Når det same namnet er brukt om ulike namneobjekt på den same staden, skal den skrivemåten som er brukt for det namneobjektet namnet opphavleg vart brukt om, som hovudregel vere retningsgivande for skrivemåten for dei andre namneobjekta. Jf. også § 11 i forskriften til stedsnavnloven.»

Forskrifta § 11 sier:

§ 11. *Bruk av stadnamn i tenesta*

Statsorgan, fylkeskommunar og kommunar og selskap som det offentlege eig fullt ut skal bruke den fastsette eller prioriterte skrivemåten av stadnamnet, jf. [stadnamnlova § 11](#) og forskrifta § 14 femte ledd, i tekstproduksjon, skilting og på kart. Dette omfattar mellom anna

- a. namn på offisielle krinsar (delområde, grunnkrins, stemmekrins, skulekrins, kyrkjesokn, postnummerområde m.m.)
- b. namn på offentlege anlegg som idrettsanlegg, fyr, vegar, tunnelar, bruer haldeplassar, rasteplassar, ferjekaier m.m.
- c. namn på institusjonar som kyrkjer, sjukehus, barnehagar og skular
- d. namn på verneområde som vidarefører eit nedervd stadnamn i bruk.

Kartverkets vurdering

Kartverket har fastsatt skrivemåten *Aldersundet* som navn på sundet mellom øya Aldra og fastlandet. Siden Kartverket tok til med kartlegging av området på slutten av 1800-tallet, har navnet hatt denne skrivemåten, som er i samsvar med den nedarva lokale uttalen av navnet. I høringsuttalelsen til de seks privatpersonene blir det bekrefta at den nedarva lokale uttalen er i bestemt form, og denne uttalen er også bekrefta av Arkiv i Nordland.

Etter lov om stadnamn § 7 tredje ledd er det bestemt at Statens kartverk skal fastsette skrivemåten til «statlege anlegg o.l.», og denne formuleringa gjelder derfor også poststednavn. Det er Posten som velger poststednavnet, og i e-post av 6.2.2024 fra Postens saksbehandler til Kartverket blir det uttalt: «Dersom kommunen ønsker å søke om en navneendring for 8730 Bratland til 8730 Aldersund eller 8730 Aldersundet ønsker vi at det er et politisk vedtak bak søknaden.»

Lurøy kommune må derfor avklare overfor Posten om hvilket poststednavn som kommunen går inn for. Siden det ikke er avklart fra kommunens side om kommunen går inn for å skifte ut poststednavnet, er vedtaket om Aldersundet som poststednavn foreløpig ikke ført inn i Sentralt stedsnavnregister. Om Lurøy kommune velger å opprettholde Bratland som poststednavn, vil Kartverket komme til å endre skrivemåten til Brattland i samsvar med gjeldende skrivemåte for primærnavnet, som er navnet på matrikelgård 33 i Lurøy kommune.

Vi har sett at ubestemt form har blitt brukt for ulike funksjoner av navnet, men ubestemt form er ikke fastsatt som skrivemåte på navnefaglig grunnlag. Stedsnavn som er nedarva i ubestemt form i muntlig språkbruk, er oftest svært gamle navn som kan dateres tilbake til gammelnorsk tid eller tida før gammelnorsk tid. Mange stedsnavn har gjennom tida endra form fra ubestemt til bestemt form, så også navn i bestemt form kan være svært gamle, men de kan også være av yngre dato. På grunn av at stedsnavnets form (bestemt/ubestemt) sier noe om stedsnavnets alder, er det viktig at skrivemåten av stedsnavn forholder seg til navnets uttaleform når det gjelder bestemthet. Stedsnavnet som kulturminne blir ivaretatt når vi fastsetter en skrivemåte i samsvar med uttalen av navnet, se § 1, formålsparagrafen i lov om stadnamn.

Kartverket har fastsatt skrivemåten Aldersundet i samsvar med hovedregelen i § 4 første ledd, og vi finner ikke at det er grunnlag for å fravike hovedregelen, som § 4 andre ledd åpner for.

Navn som kommunen skal fastsette skrivemåten til

Etter lov om stadnamn § 7 første ledd har kommunen rett til å fastsette skrivemåten til blant annet grende og bygdenavn, og kommunen kan derfor fastsette Aldersundet i sekundær funksjon som bygdenavn, se løpenummer 2 på navnesaksskjemaet. Kommunen har også rett til å fastsette navn på valgkretser, se

løpenummer 3 på navnesaksskjemaet. Videre er navnet knyttet til en skole, se løpenummer 5. Om navnet også er brukt i andre funksjoner som kommunen har ansvar for, se § 7 første ledd i stedsnavnloven, må slike navnefunksjoner også tas med i saksbehandlingen. Om noe skulle være uklart om hva kommunen skal fastsette skrivemåten til, og ev. hvilken skrivemåte som bør velges ut fra regelverket i stedsnavnloven, må kommunen innhente råd fra Språkrådet. Navna som kommunen skal fastsette skrivemåten til, er merket med **K** i vedtakskolonnen i navnesaksskjemaet.

Når Lurøy kommune har gjort vedtak om skrivemåten til de navna som den har ansvar for, skal vedtaka meldes til Sentralt stedsnavnregister, se lov om stadnamn § 14 andre ledd.

Kirkenavn

Etter at Den norske kirke opphørte med å være statskirke fra 1.1.2017 gjelder ikke reglene i lov om stadnamn for geistlige navn, men Kartverket er blitt informert om fra sentralt hold i Den norske kirke at kirka likevel ønsker å følge reglene i lov om stadnamn og forskrift om stadnamn. Vedtaksorgan for navn på kirker er Bispedømmerådet i Sør-Hålogaland, som får kopi av dette brevet. Ut fra § 4 tredje ledd i lov om stadnamn bør også kirkenavnet blir endra til bestemt form i samsvar med skrivemåten av primærnavnet. Lovpunktet legger til grunn at «når det samme navnet blir brukt om ulike namneobjekt på den same staden, skal den skrivemåten som er brukt for det namneobjektet navnet opphavleg vart brukt om, som hovudregel vere retningsgivande for skrivemåten av dei andre namneobjekta». Språkrådet kan gi veiledning om skrivemåten av navnet om det skulle være nødvendig.

Kunngjøring

Kommunen skal sørge for at vedtaka blir gjort kjent for de partene i kommunen som har klagerett etter § 12 første ledd i loven, og som ikke er adressater i dette brevet, jf. § 9 i forskrift om stadnamn.

Bruk av vedtatte skrivemåter

Vi vil minne om reglene i stedsnavnloven om plikt til å bruke vedtatte skrivemåter, jf. § 11, spesielt første setning, som har denne ordlyden: «Når skrivemåten av eit stadnamn er fastsett etter denne lova og ført inn i stadnamnregisteret, skal han brukast av eige tiltak av dei som er nemnde i § 1 tredje ledd.» Det vil si organer for stat, fylkeskommune og kommune samt selskaper som det offentlige eier fullt ut.

Vi presiserer at lov om stadnamn regulerer *offentlig* bruk av stedsnavn. Privatpersoner og bedrifter som ikke er heleide av det offentlige, er derfor ikke pålagt å følge vedtatte skrivemåter.

Når det samme navnet er brukt om ulike navneobjekter på samme sted, skal skrivemåten i primærfunksjonen som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten i de andre funksjonene. Dersom Kartverkets vedtak blir stående uten at det blir påklagd, legger vi derfor til grunn at kommunen vedtar den samme skrivemåten for sine navnefunksjoner, se § 4 tredje ledd i lov om stadnamn.

Klage

Vedtak om skrivemåten kan etter § 12 i lov om stadnamn påklages av dem som etter § 6 bokstav a til c har rett til å ta opp saker om skrivemåten av stedsnavn. Klagefristen er tre uker fra meldinga om vedtaket er kommet fram til mottaker, jf. § 9 i forskrift om stadnamn. Dersom meldinga skjer med offentlig kunngjøring, starter klagefristen fra den dagen vedtaket blir kunngjort første gang. De som har klagerett, har rett til å se saksdokumentene, som er arkivert hos vedtaksorganet. Det er anledning til å søke om utsatt iverksetting av vedtaket til klagefristen er ute eller klagen er avgjort.

En eventuell klage skal sendes til Kartverket med kopi til kommunen. Klagen skal grunngis, og grunngivinga må behandle alle navn eller navneledd klagen gjelder.

Når man tar opp en klagesak, gjelder de samme saksbehandlingsreglene som for navnesaker ellers. Dersom vedtaket blir opprettholdt, sender Kartverket saken videre til klagenemnda for stedsnavnsaker, som er oppnevnt av Kulturdepartementet.

Med vennlig hilsen

Helge Dønvold
seksjonsleder

Aud-Kirsti Pedersen
saksbehandler

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent ut fra interne rutiner.

Lenker: [Lov om stadnamn](#)
[Forskrift om stadnamn](#)
[Utfyllande reglar om skrivemåten av norske stadnamn](#)

Vedlegg:
Navnesaksskjema
Tilråding fra Språkrådet
Kopi: SPRÅKRÅDET
POSTEN BRING AS
Frode Wold, POSTEN BRING AS
Sør-Hålogaland bispedømmekontor
Jøran Bakkemoen, NORDLAND FYLKESKOMMUNE
STATENS VEGVESEN

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi SPRÅKRÅDET
 POSTEN BRING AS
 Frode Wold, POSTEN BRING AS
 Sør-Hålogaland bispedømmekontor
 Jøran Bakkemoen, NORDLAND FYLKESKOMMUNE
 STATENS VEGVESEN